

Kommerskollegium
Box 6803
113 86 STOCKHOLM

Mikael Herjevik
YTTRANDE

2007-02-20
Reg.nr 13-468-07

Översyn av EU:s inre marknad – remiss från Kommerskollegium (dnr 159-1579-06)

Kommerskollegium har givit bland annat Högskoleverket möjlighet att besvara vissa frågor och lämna synpunkter med anledning av översynen av EU:s inre marknad.

Av förordningen (2003:7) med instruktion för Högskoleverket följer att verket är central myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Verkets arbete har dock hittills främst koncentrerats på utbildningsfrågor inom högskolesektorn. Arbetet har i mer begränsad omfattning berört frågor i anslutning till sektorns forsknings- och utvecklingsarbete. När det gäller EU:s inre marknad och konsekvenserna för de sistnämnda områdena hänvisar därför Högskoleverket till eventuella synpunkter från andra berörda myndigheter, framför allt Verket för innovationssystem (Vinnova) och Vetenskapsrådet. Med denna utgångspunkt lämnar Högskoleverket följande yttrande.

Europeiskt samarbete om högre utbildning

Det europeiska samarbetet inom högre utbildning sker både inom ramen för befintliga organisationer såsom EU och Europarådet och i nya, mer informella strukturer. Den s.k. Bologna-processen är ett mycket viktigt exempel på den senare formen av samarbete.

Inom EU samarbetar medlemsländerna om högre utbildning både på ett policyinriktat plan och genom en rad program som stödjer det europeiska samarbetet inom högre utbildning. Utbildningspolitiken är dock, i den mån den inte berörs av EG-rätten, en nationell angelägenhet och det utbildningspolitiska samarbetet inom EU är inte rättsligt bindande på samma sätt som inom andra samhällsområden. För att möjliggöra den fria rörligheten inom EU har dock vissa generella direktiv och särskilda sektorsdirektiv om erkännande av examina antagits. Dessa direktiv, som för övrigt nu ersätts av ett gemensamt direktiv (2005/36/EG), omfattar dock enbart reglerade yrken.

För tillträde till yrken som inte är reglerade finns inte något regelverk om ömsesidigt erkännande på EU-nivå. Det finns inte heller några direktiv avseende s.k. *akademiskt erkännande*, t.ex. erkännande för att kunna få studier utomlands tillgodoräknade vid fortsatta studier i hemlandet. Däremot uppmuntras sådant erkännande genom Erasmus-programmet och genom NARIC-nätverket (National Academic Recognition Information Centres) som består av nationella informationskontor för erkännandefrågor.

Erkännandefrågor har även uppmärksammats i det samarbete som sker inom Europarådet. Den s.k. *Lissabonkonventionen*, som Europarådet har antagit gemensamt med Unesco, omfattar erkännande av utbildningsbevis för tillträde till högre utbildning och erkännande av studieperioder för tillträde till högre utbildningsnivåer. Sverige har tillsammans med ett fyrtiotal andra stater ratificerat Lissabonkonventionen. Denna konvention är i sin tur ett viktigt instrument i *Bolognaprocessen*, ett samarbete om högre utbildning mellan drygt fyrtio länder. Processen startade 1999 genom att 29 länder undertecknade Bolognadeklarationen. I denna deklaration fastställs ett antal mål för att skapa ett europeiskt område för högre utbildning (the European Higher Education Area) till 2010. Deklarationen innehåller tre övergripande mål: att främja rörlighet, att främja anställningsbarhet och att främja Europas konkurrenskraft/attraktionskraft som utbildningskontinent. Dessa övergripande mål har brutits ned i sex operativa mål, bland annat införande av ett system med tydliga och jämförbara examina och införande av ett i huvudsak nivåindelad utbildningssystem. Lissabonkonventionen och Bolognaprocessen har sammantaget lett till omfattande ändringar i högskolesektorns regelverk och har därmed i flera viktiga avseenden påverkat villkoren för de svenska universiteten och högskolorna.

Högskoleverkets uppgifter

Högskoleverkets uppgifter inom det ovan redovisade samarbetet innebär bland annat följande. Verket har utsetts att vara svenskt s.k. "contact point" för de generella direktiven. Verket är även s.k. behörig myndighet för arkitekt- och läraryrket. Högskoleverket är också svenskt informationskontor inom NARIC (liksom inom Europarådets samarbete ENIC) och har dessutom i uppdrag att informera om Lissabonkonventionen.

I detta sammanhang kan nämnas att Högskoleverket i sin övriga verksamhet även värderar enskilda individers utländska universitets- och högskoleutbildningar, det vill säga bedömer hur utländska examina motsvarar svensk utbildning, och ger dessutom universitet, högskolor och arbetsgivare information om hur utländsk utbildning erkänns i Sverige.

Synpunkter från Högskoleverket

Högskoleverket anser att befintliga direktiv har underlättat och underlättar erkännandet av yrkeskvalifikationer. Det finns dock hinder kvar. Vissa EU-länder har varit långsamma med att implementera direktiven. Andra länder ställer ibland orimliga krav på detaljerad information om t.ex. kurs- och timplaner eller information om samtliga lärares kvalifikationer. Vissa länder kräver ibland att ett akademiskt erkännande av utbildningen först skall ske vid ett lärosäte innan beslut fattas som ger den enskilde rätt att bedriva yrket i fråga.

Vissa domar i EG-domstolen har visserligen inneburit att några länders administrativa förfaranden inte har godtagits. Detta har dock inte medfört några förbättringar i dessa länders rutiner för erkännande av yrkeskvalifikationer. Möjligheten av kraftfullare åtgärder i frågan behöver därför övervägas.

När det gäller förbättringar av det administrativa samarbetet på gemenskapsnivå anser Högskoleverket följande. Ett gemensamt, väl fungerande, nätverk såsom IMI (Internal Market Information System) bör snarast upprättas för de behöriga myndigheterna i medlemsländerna. Liknande nätverk bör upprättas för "contact points" för utbyte av erfarenheter, information och för att lösa komplicerade ärenden.

Detta yttrande har beslutats av universitetskanslern Sigbrit Franke i närvaro av kanslichefen Lennart Ståhle och chefsjuristen Eva Westberg. Föredragande har varit verksjuristen Mikael Herjevik. I ärendets beredning har även utredaren Karin Dahl Bergendorff (bedömningsavdelningen) deltagit.

Sigbrit Franke

Mikael Herjevik